

Fırsatlar Sunar

Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Örgüt ve Personel

- İl/ilçe düzeyinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ve bu hizmetlerin verildiği rehberlik ve araştırma merkezleri ile eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin kuruluş ve işleyişine ilişkin esasları düzenleyen Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre (17.04.2001/24376, 14.3.2009/27169), Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde;
- öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine,
- eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve
- gizilgüçlerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine yöneliktir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Temel Özellikleri

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Amacı

- Türk Eğitim Sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde; öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve gizli güçlerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine yöneliktir.

- Öğrencilere yönelik olarak düzenlenen her türlü rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri (bunların başında; eğitsel rehberlik, mesleki rehberlik, bireysel psikolojik danışma, grupla psikolojik danışma gelmektedir) bu amaçlar doğrultusunda bütünleştirilerek verilir. Dolayısıyla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde amacına uygun olarak diğer branş öğretmenlerinden biraz daha farklı bir örgütlenme ve yönetim yapısı bulunmaktadır.

Eğitim sistemimizde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerindeki bu farklılaşan örgüt ve personel yönetimi sıklıkla karıştırılan bir konu olması nedeniyle bilimsel araştırmalara da konu olmuştur. Örneğin, Tuzgöl Dost ve Keklik (2012) alanda çalışanların gözünden psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorunları başlıklı bir araştırma yürütmüş ve araştırma sonucunda özellikle

1. Yönetici ve öğretmenlerin PDR hizmetlerine ilişkin bilgi eksikliğinin,
2. Görev tanımının net olmaması ve unvan sorununun
3. Sorumlu olunan öğrenci sayısının fazlalığının ve
4. Gerçekçi olmayan ve görev alanı dışındaki beklentilerin psikolojik danışman / rehber öğretmenler tarafından en sık belirtilen mesleki zorluklar arasında yer aldığını belirtmektedirler. Sıklıkla karşılaşılan bu zorlukların aşılması için özellikle rehberlik ve psikolojik danışmada örgüt yapısının, personel yönetiminin ve görevlerinin iyi bilinmesi gerekmektedir.

- Örneğin, günümüzde okullarda halen unvan sorunu devam etmektedir ancak 17 Nisan 2001 tarih ve 24376 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri yönetmeliğinde rehber öğretmen aynı zamanda psikolojik danışman olarak tanımlamaktadır.
- Sıklıkla karşılaşılan sorunlardan birisi de Rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetlerinin özel eğitime muhtaç çocukları tanıma, teşhis etme, onların eğitimlerine yardım hizmeti olarak algılanmasıdır (Yeşilyaprak, 2009). Ancak, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliğinin 5. maddesinin b. bendinde belirtildiği üzere rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri tüm öğrencilere ağık bir hizmettir.

- İlgili yönetmelikte rehber öğretmen (psikolojik danışman): eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servisleri ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti veren, üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik ile eğitimde psikolojik hizmetler alanında lisans eğitimi almış personel olarak tanımlanmaktadır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Okul Düzeyinde Örgütlenmesi

- Okul düzeyinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde Okul müdürü, Okul müdür yardımcısı, Koordinatör rehber öğretmen, rehber öğretmenler, sınıf rehber öğretmeni ve diğer öğretmenler rol oynamaktadır.

Okul düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

24376 sayılı yönetmeliğin 43. maddesi:

Resmi ve özel eğitim-öğretim kurumlarında PDR hizmetlerini yürütmek üzere, PDR servisi kurulur. Bu servise öğrenci sayısına göre yeterli eleman atanır. Hizmetin özellikleri açısından uygun fiziki ortam ve gerekli donatım sağlanır.

Okul Müdürünün Görevleri

Yönetmelik 47. madde

- a. Fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç ve gereci sağlar.
- b. PDR hizmetleri yürütme komisyonunu kurar, komisyona başkanlık eder.
- c. Yıllık program ve yürütme planının hazırlanmasını sağlar ve uygulanmasını izler.
- d. Okulun psikolojik danışman ihtiyacını il veya ilçe milli eğitim müdürlüğünün ilgili birimine iletir.
- e. Okulda birden fazla psikolojik danışman varsa birini koordinatör olarak görevlendirir.
- f. Birden fazla psikolojik danışman olması halinde işbölümü yapar.

- g. Psikolojik danışma servisiyle işbirliği yaparak okuldaki öğretmenleri her sınıfa bir rehber öğretmen görevlendirir.
- h. PDR hizmetlerinin ve programın verimli ve düzenli bir şekilde uygulanabilmesi için psikolojik danışman, sınıf rehber öğretmenleri, öğrenciler ve veliler arasında eşgüdüm sağlamak için gerekli özeni gösterir.
- i. Öğrencilerin yönlendirme çalışmalarında PDR hizmetleri servis elemanları, öğrenciler, veliler, sınıf rehber öğretmenleri, branş öğretmenleri ve diğer yöneticiler arasında işbirliği ve organizasyon ile değerlendirme sonuçlarının bir bütünlük içinde kayıtlarının tutulmasını sağlar.

- j. Başka eğitim-öğretim kurumlarından gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını, geldikleri eğitim kurumlarından ister ve PDR servisine iletilir.
- k. PDR programı ve yürütme planını ders yılının başladığı ilk ay içerisinde, yıl sonu çalışma raporunu ise ders yılının tamamlandığı ay içerisinde bağlı bulunduğu RAM'a gönderir.

Müdür Yardımcılarının Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Görevleri

- Sorumlu olduğu sınıflardaki öğrencilere ilişkin sorunları ve bu öğrencilerle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.
- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu toplantılarına katılır.
- Okul müdürünün vereceği rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili diğer görevleri yapar.

Koordinatör Psikolojik Danışmanın Görevleri

- a) Rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile okul yönetimi arasındaki koordinasyonu sağlar.
- b) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinin hazırladığı okulun rehberlik programlarını ve çalışma raporlarını onaylamak ve birer örneğini rehberlik ve araştırma merkezine (RAM) gönderilmek üzere okul müdürüne iletir.
- c) Uygulanan rehberlik programları, gerçekleştirilen ve yapılacak olan rehberlik etkinliklerine ilişkin olarak öğretmenler kuruluna bilgi verir.
- d) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri etkinliklerine servis elemanı olarak fiilen katılır.

Psikolojik Danışmanların Görevleri

- a. İl çerçeve programını temel alarak okulun PDR hizmetleri programını sınıf düzeylerine, okulun türüne, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre hazırlar.
- b. Rehberlik Programının uygulanmasında sınıf öğretmenlerine rehberlik eder.
- c. Okulun tür ve özelliklerine göre eğitsel ve mesleki etkinlikleri planlar, uygular.
- d. Bireysel rehberlik hizmetlerini alanın ilke ve standartlarına uygun biçimde yürütür.
- e. Bireyi tanıma etkinliklerini yürütür.

- f. Formasyonu uygunsa psikolojik danışma yapar.
- g. Özel bilgi ve beceri gerektiren etkinlikleri sınıflarda uygular.
- h. Okul içinde PDR hizmetleriyle ilgili araştırmalar yapar, sonuçlarından yararlanılmasını sağlar.
- i. Mezun olacağı zaman öğrencinin değerlendirme raporunu sınıf rehber öğretmeni, veli, öğrenci ve okul yönetiminin işbirliğiyle hazırlar.
- j. Seçmeli dersler konusunda çalışmalar yapar.
- k. Özel eğitim gerektiren öğrencilere ve velilerine rehberlik yapar.
- l. Öğrenci gelişim dosyaları ve diğer kayıtları tutar, ilgili yazışmaları hazırlar ve istenen raporları düzenler.
- m. Okula gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını inceler. PDR hizmetlerinde kullanılacak ölçme araçları, doküman ve kaynakları hazırlama ve geliştirme çalışmalarına katılır.

- n. Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yönetilmesi konusunda branş ve sınıf rehber öğretmenine bilgi verir işbirliği yapar.
- o. Ailelere, öğrencilere, sınıf rehber öğretmenlerine ve diğer personele yönelik toplantı, konferans, panel gibi etkinlikler düzenler.
- p. Okulda PDR hizmetlerine ilişkin komisyonlara, toplantılara katılır, gerekli bilgileri verir, görüşlerini belirtir.
- r. Orta öğretim kurumlarında MEB Orta Öğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliğinin ilgili maddesinde belirtilen görevi yapar.
- s. Ders yılı sonunda bu alanda yapılan çalışmalarını değerlendirir, sonuçlarını ve gerekli bilgileri içeren rapor hazırlar.

Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Görevleri

51. madde:

- a. Sınıfın yıllık çalışmalarını planlar.
- b. Rehberlik için ayrılan sürede sınıfa girer.
- c. Öğrenci gelişim dosyalarının tutulmasında PDR servisiyle işbirliği yapar.
- d. Sınıfa yeni gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını PDR servisi ile işbirliği içinde inceler, değerlendirir.
- e. Toplanan bilgilerden özel ve kişisel olanların gizliliğini korur.

- f. Sınıfıyla ilgili çalışmalarını, ihtiyaç ve önerilerini belirten bir raporu ders yılı sonunda PDR sevisine iletir.
- g. Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yöneltilmesi konusunda psikolojik danışmanla işbirliği yapar.
- h. Okul müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

Okul PDR Hizmetleri Yürütme Komisyonu

- Komisyon
 - Müdür yardımcıları
 - PDR servisi Psikolojik Danışmanları
 - Sınıf rehber öğretmenlerinden her sınıf seviyesinden seçilecek en az birer temsilci
 - Disiplin kurulundan bir temsilci
 - Okul aile birliği ve okul koruma derneğinden birer temsilci
 - Okul öğrenci temsilcisi

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonunun Görevleri

- a) Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan yıllık program ve yürütme plânını inceler ve uygulanması için gerekli önlemleri karara bağlar.
- b) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi sırasında hizmetlere ilişkin çalışmaları ve ortaya çıkan sorunları inceler, değerlendirir ve bunların çözümüne ilişkin önlemleri belirler.

c) Eğitim ortamında; öğrenciler, aileler, yöneticiler, öğretmenler ve psikolojik danışmanlar arasında sağlıklı ve uyumlu ilişkiler kurulabilmesi için gerekli önlemleri görüşür ve yapılacak çalışmaları belirler.

d) Yönlendirmeye ilişkin eğitsel ve meslekî rehberlik çalışmalarında ve öğrencileri yönlendirmede, okuldaki eğitim-öğretim etkinlikleri ile eğitsel etkinliklerden karşılıklı olarak yararlanılabilmesi için gerekli önlemleri ve çalışmaları belirler.

e) Yapılacak çalışmalarda birey, aile, ilgili kurum-kuruluşlara yönelik iletişim ve iş birliğine ilişkin önlemleri belirler.

Psikolojik danışmanı bulunmayan eğitim-öğretim kurumlarında gerektiğinde rehberlik ve araştırma merkezinden bir uzmanın bu komisyona katılması sağlanır.

PDR Hizmetlerinin İl ve İlçe Düzeyinde Örgütlenmesi

- RAM'lar il düzeyinde tüm özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumludur. Ramlarda psikolojik danışman, psikolog, çocuk gelişimcisi ve eğitimcisi, sosyal çalışmacı, özel eğitimci, psikometrist, eğitim programcısı yer alır.

İl/İlçe Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

RAM'larda Görevli Psikolojik Danışmanların Görevleri

- a. Öğrencilerin kendilerini tanımalarına, meslekler hakkında bilgi edinmelerine, çevreleri ile olumlu ilişkiler ve verimli ders çalışma alışkanlıkları geliştirebilmelerine yönelik psikolojik yardım yapar.
- b. Çalışma alanında yer alan eğitim-öğretim kurumlarının özellik, kademe ve türlerine göre ayrı olmak üzere çerçeve programı ve etkinlik programlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmalara katılır.
- c. Ölçme araçlarını standartlarına uygun olarak uygular, değerlendirir ve sonucunda gerekli rehberlik hizmetini verir.
- d. Yöneltilme kapsamındaki çalışmaları organize eder.

- e. PDR servislerinin ihtiyaç ve sorunlarını belirlemeye yönelik çalışmaları yürütür.
- f. PDR servislerinden gelen çalışma rapor ve programlarını inceler, değerlendirir ve sonuçlarını raporlaştırır. Bölüm başkanına iletir.
- g. Hizmetlerle ilgili çeşitli araştırma geliştirme çalışmalarına katılır.
- h. Psikolojik danışmanlara verilecek hizmetlere ilişkin rehberlikte bulunur.

- i. Öğrenci gereksinimleri doğrultusunda yönetici, öğretmen, velilere yönelik toplantı, panel, konferans gibi etkinlikler düzenler. Gerekli hizmet içi eğitim etkinliklerini önerir.
- i. Bilimsel gelişmeleri izler, uygulamalarda bu gelişmelerden faydalanır.
- j. Merkezde diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapar ve görevlerine ilişkin kayıtları usulüne uygun şekilde tutar.
- k. Merkezde müdürün vereceği hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

RAM'larda Görevli Psikologların Görevleri

- a. A tipik özellikleri, uyum güçlükleri, sorunları veya özürleri bakımından incelenmesi ve tanınması gereken danışanlar için tanılama çalışması yapar
- b. Psikolojik ölçmeleri yapar, yöntem ve teknikleri kullanır. Sonuçlarını değerlendirir.
- c. Danışanlara kendi alanı ile ilgili olan psikolojik yardımları verir. Gerekli terapi çalışmalarını yürütür.
- d. Diğer kurumlara yönlendirme
- e. Çevredeki kurumlarla işbirliği yapar.
- f. Alan ve bölümle ilgili bilimsel gelişmeleri takip eder.
- g. Diğer merkez elamanları ile ekip çalışması yaparlar.
- h. Merkez müdürünün vereceği hizmetle ilgili diğer görevleri yapar.

PDR Hizmetleri İl Danışma Komisyonu

Milli eğitim müdürü veya yardımcısı/şube müdürü başkanlığında

- İlçelerde şube müdürleri,
- RAM müdürü/müdürleri
- RAM merkezi/merkezlerinin PDR hizmetleri bölüm başkanları
- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarından seçilen birer okul müdürü, metropol illerde ilçelerden birer okul müdürü.
- Değişik türden eğitim-öğretim kurumlarındaki PDR servislerinde çalışan en az üç psikolojik danışmandan oluşur.

Görevleri

- Eylül ayında yapılacak olan toplantıda il ve ilçelerde yapılması düşünülen rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarına ilişkin gerekli ihtiyaçları belirler. Çalışmalarla ilgili önerileri değerlendirir, bunların sağlanması yönünde karar alır.
- Haziran ayındaki toplantıda il ve ilçelerde yapılan PDR çalışmalarının sonuçlarını değerlendirir. Sonraki öğretim yılı için önerilerde bulunur.

Bakanlık Düzeyinde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

34

UZOM
Fırsatlar Sunar

Teşekkürler

Yrd. Doç. Dr. Esat ŞANLI

Rehberlik

Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Örgüt ve Personel

Ünite 14